

ЦЕНТР
ЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ДАТА: 16.04.2025

АВТОР: Олександра Мироненко, економістка ЦЕС

СТІЙКІСТЬ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ВПРОДОВЖ ТРЬОХ РОКІВ: РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ПІДТРИМКИ

ЗМІСТ

1. Макроекономічні показники
2. Доходи
3. Видатки
4. Дефіцит та фінансування
5. Борг
6. Підсумки 2024 року

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Економічне зростання не виправдало очікувань

Припущення при плануванні бюджету: Бюджет 2022 року не передбачав повномасштабного вторгнення, тому витрати на оборону та безпеку стали основними і вичерпали всі власні доходи держави.

У 2023 році планування покращилося, оскільки очікувалося продовження зовнішньої допомоги та зменшення монетарного фінансування.

У бюджеті на 2024 рік передбачалося зниження безпекових ризиків у середині року, очікування відновлення економіки, зменшення витрат на війну та збільшення доходів.

План бюджету на 2025 рік передбачає, що воєнні ризики зберігатимуться до кінця року.

Економічне зростання: Реальний ВВП знизився на 28,8% у 2022 році через пов'язані з війною руйнування та міграцію. У 2023 році він зріс на 5,3% завдяки зовнішній підтримці, але відновлення залишається частковим.

У 2024 році зростання сповільнилося до 3,4% через брак робочої сили, слабкий попит та поганий врожай.

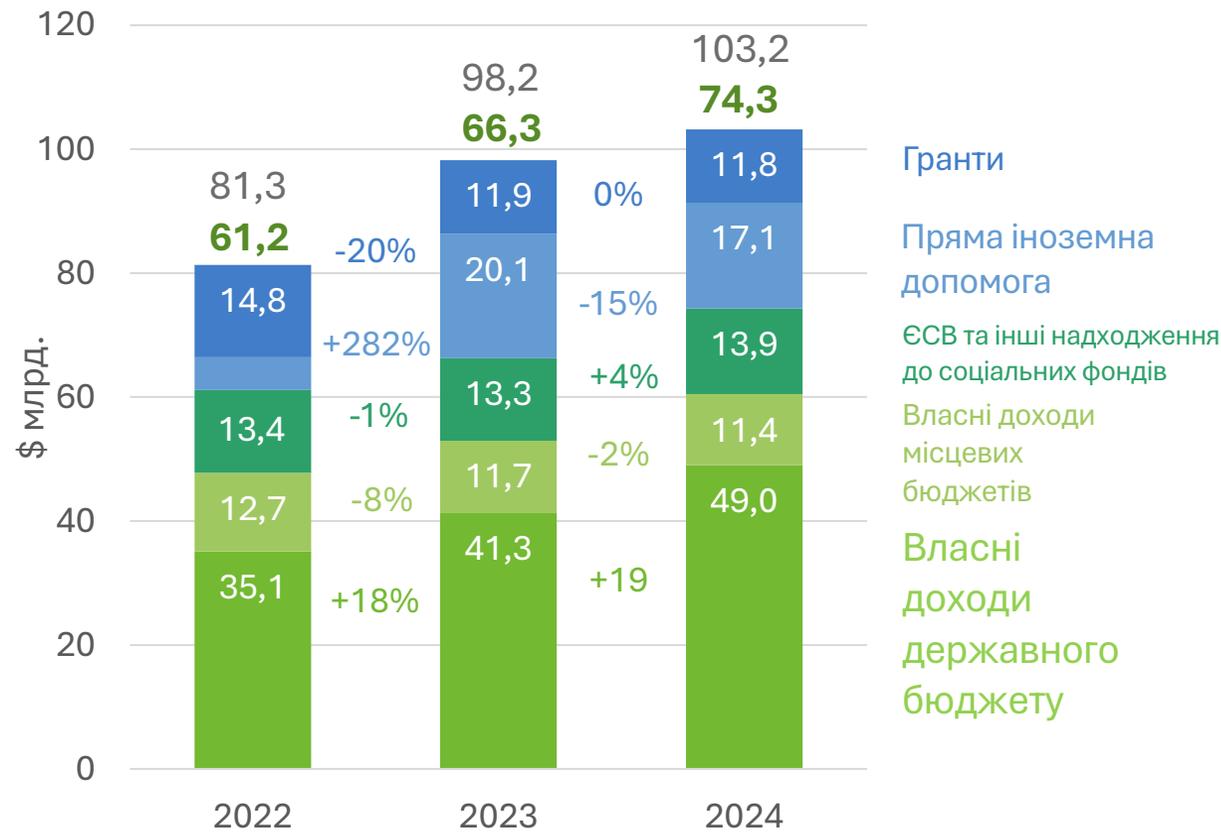
Макроекономічні показники	2022	2023	2024	2025 прогноз
Номинальний ВВП, млрд грн	5239	6628	7720	8466
Номинальний ВВП, \$ млрд	162.0	181.2	192.3	188.1
Реальний ВВП, % зміна рік до року	-28.8	5.5	3.4	2.7
Індекс споживчих цін, % зміна грудень до грудня	26.6	5.1	12.0	9.5
Індекс споживчих цін, % зміна середня за рік	20.2	12.9	6.5	9.7
Офіційний обмінний курс \$, середній за рік	32.3	36.6	40.2	45.0
Номинальна заробітна плата, % зміни в середньому за рік	6.0	17.4	22.0	-
Реальна заробітна плата, % зміни в середньому за рік	-11.4	3.7	14.4	8.1
Експорт товарів та послуг, \$ млрд	57.5	51.3	56.1	57.2
Імпорт товарів та послуг, \$ млрд	83.3	89.2	91.8	97.9

ДОХОДИ

ДОХОДИ

Власних доходів недостатньо

Джерела: OpenBudget, розрахунки ЦЕС

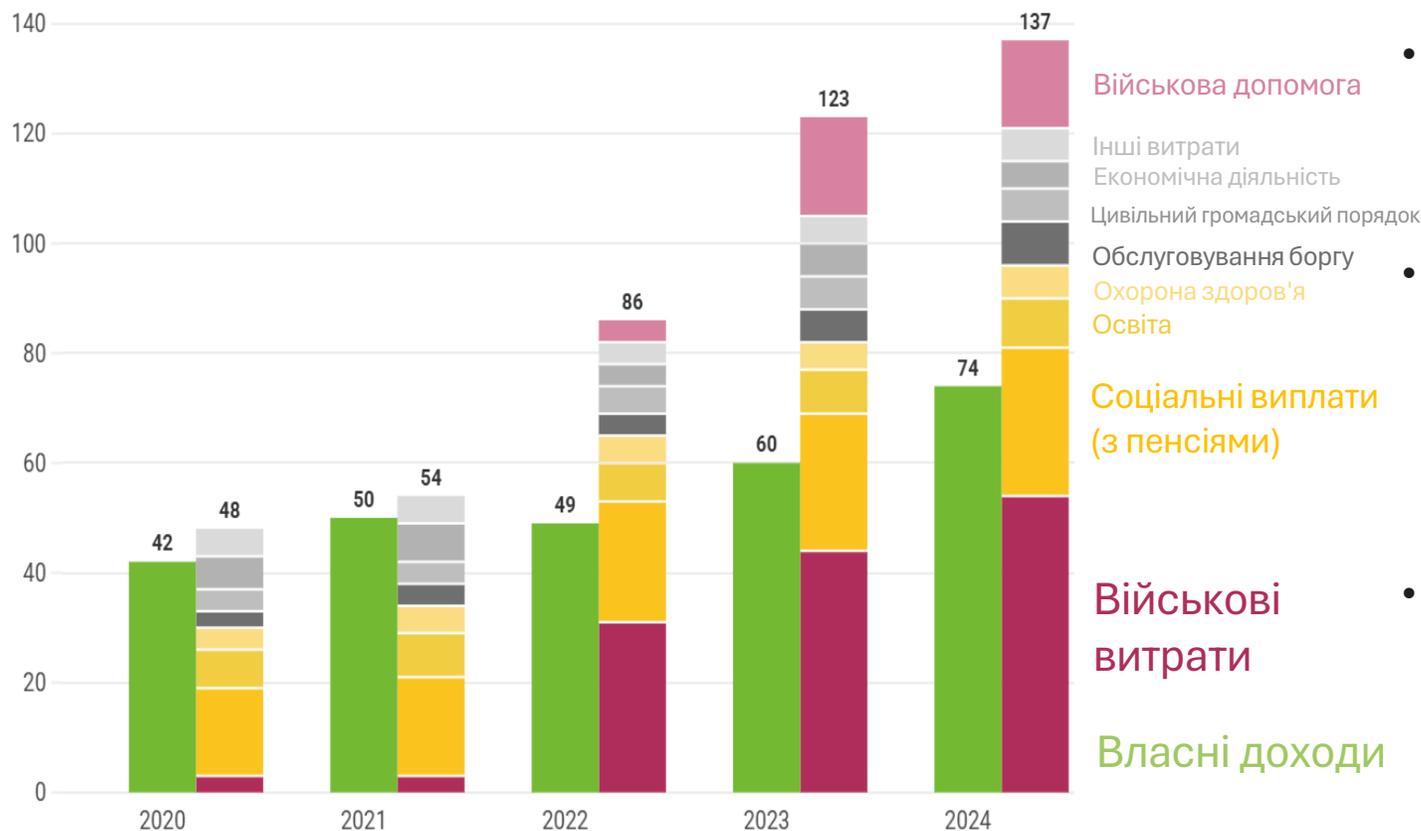
- **Сукупні доходи** у 2022-2024 роках становили в середньому 52,7% ВВП. У 2023 році частка доходів у відсотках до ВВП зросла порівняно з 2022 роком, а у 2024 році знову скоротилася.
- З початком війни суттєво зросла міжнародна допомога до бюджету. Відтак, починаючи з 2022 року, **власні доходи** займають все меншу частку в загальних доходах. В середньому за останні три роки власні доходи становили 71,6% від загальних доходів бюджету.
- **Міжнародна допомога** в складі бюджету складається з грантів та прямої допомоги на власні надходження бюджетних установ (ВНБУ). Найбільший обсяг у номінальному та відносному вираженні було отримано у 2023 році.
- У 2024 році власні доходи зросли на **23%**, тоді як допомога скоротилася на **1%** в номінальному вираженні.

ВИДАТКИ

Військові потреби як головний пріоритет

Структура видатків сектору загального державного управління за останні 5 років, \$ млрд.

Джерела: OpenBudget, розрахунки ЦЕС

- **Сукупні видатки** в середньому становили 71% ВВП у 2022-2023 роках. Найбільше у відносному вираженні було витрачено у 2023 році - 74% ВВП.
- Основний напрямок видатків - **видатки на війну**, які включають не лише оборонні видатки, але й видатки на безпеку, деякі соціальні та економічні видатки.
- Власні доходи, використані на **військові потреби**: у 2022 році - майже 24% ВВП, у 2023 році - 27% ВВП, у 2024 році - 28% ВВП. Військові витрати також покривалися за рахунок військової допомоги - 7% ВВП в середньому за три роки.
- **Соціальні та інші видатки** були практично заморожені на довоєнному рівні. У 2022-2024 роках на соціальні виплати та пенсії було витрачено в середньому 15% (\$27 млрд) ВВП, як і в 2020 році.

ДЕФІЦИТ ТА ФІНАНСУВАННЯ

ДЕФІЦИТ

Реальний дефіцит набагато більший за офіційний

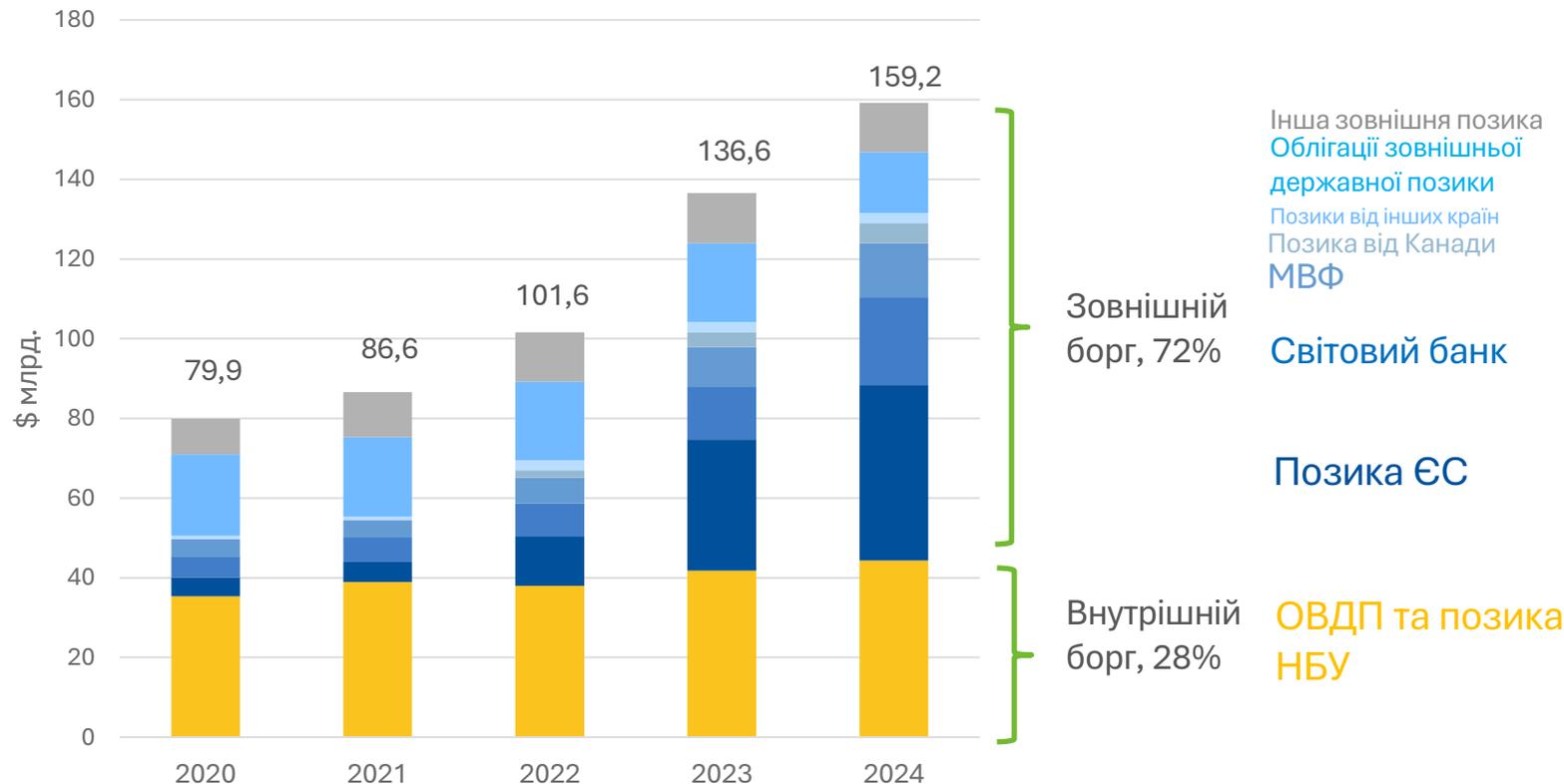
- У 2024 році **офіційний дефіцит державного бюджету** сягнув 18% ВВП. Це майже на 1,9% більше в номінальному виразі, ніж дефіцит у 2023 році. Однак, скоригований на інфляцію, він навіть дещо зменшився.
- Скоригований дефіцит** включає офіційний дефіцит, а також підтримку у вигляді грантів та прямої допомоги, які де-факто є фінансуванням дефіциту. Він становив **32,5%** ВВП, що на 5,3 в. п. менше, ніж у 2023 році.

Потреба у фінансуванні			Джерела фінансування		
	\$ млрд.	% ВВП		\$ млрд.	% ВВП
А. Офіційний дефіцит ДБ	33,8	17,6%			
Б. Гранти в доходах	11,8	6,1%	А. Гранти	11,8	6,1%
В. Міжнародна допомога в доходах	16,9	8,8%	Б. Міжнародна допомога	16,9	8,8%
Г. Скоригований фактичний дефіцит ДБ з врахуванням грантів та допомоги (Г=А-Б-В)	62,6	32,5%			
Г. Погашення зовнішнього боргу	18,1	9,4%	В. Залучення зовнішнього боргу	47,3	24,6%
			+ Коригування за зовнішніми зобов'язаннями	-0,5	-0,3%
Д. Погашення внутрішнього боргу	9,5	5,0%	Г. Залучення внутрішнього боргу	15,9	8,3%
			Г. Приватизація	0,2	0,1%
			Д. Фінансування за активними операціями	-1,5	-0,8%
Е. Разом потреба у фінансуванні (Е=Г+Г'+Д)	90,2	46,9%	Е. Разом джерела фінансування (Е=А+Б+В+Г+Г'+Д)	90,2	46,9%

БОРГ

Державний та гарантований державою борг склав \$166,1 млрд

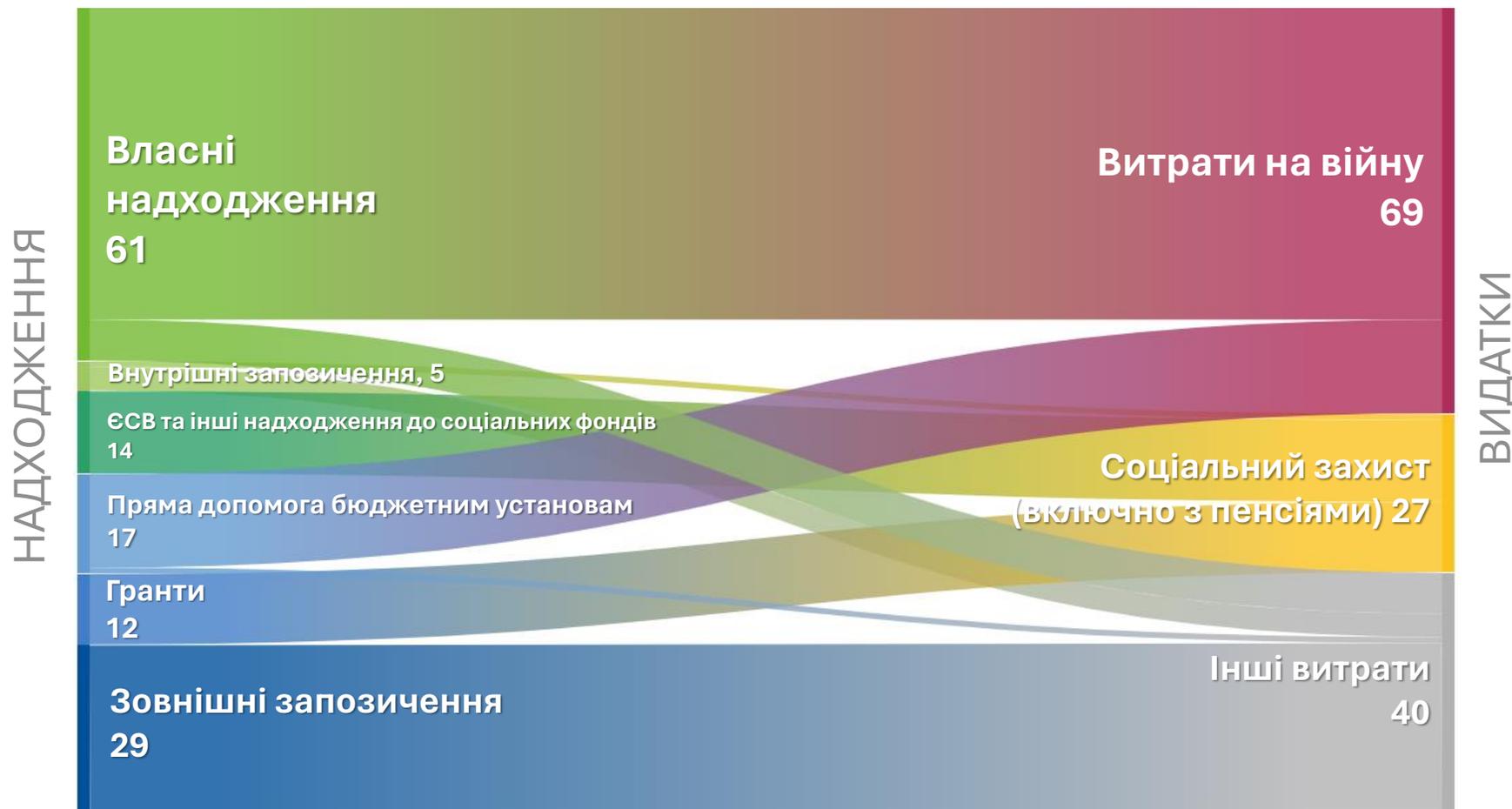
Структура державного боргу України в \$ млрд

У 2024 році сума **державного та гарантованого державою боргу** зросла до 6,98 трлн грн, **\$166,1 млрд**, або 90,4% ВВП. У 2023 році він становив 84%, а у 2022 році - 78%.

БІЛЬШІСТЬ ВЛАСНИХ НАДХОДЖЕНЬ ЙДУТЬ НА ВІЙНУ

Приблизний розподіл потоків бюджету загального державного управління у 2024 році, \$ млрд

У 2024 році фіскальна політика **була адаптована до воєнних умов** і на рівні бюджету залишилася практично незмінною порівняно з 2023 роком: **понад половину (51%)** бюджету було спрямовано **на оборону та безпеку**. Соціальні видатки становили майже 20%, тоді як на обслуговування боргу пішло 5,6%, залишивши обмежені кошти на інші потреби.

*За середнім обмінним курсом 40,15 грн./\$1.

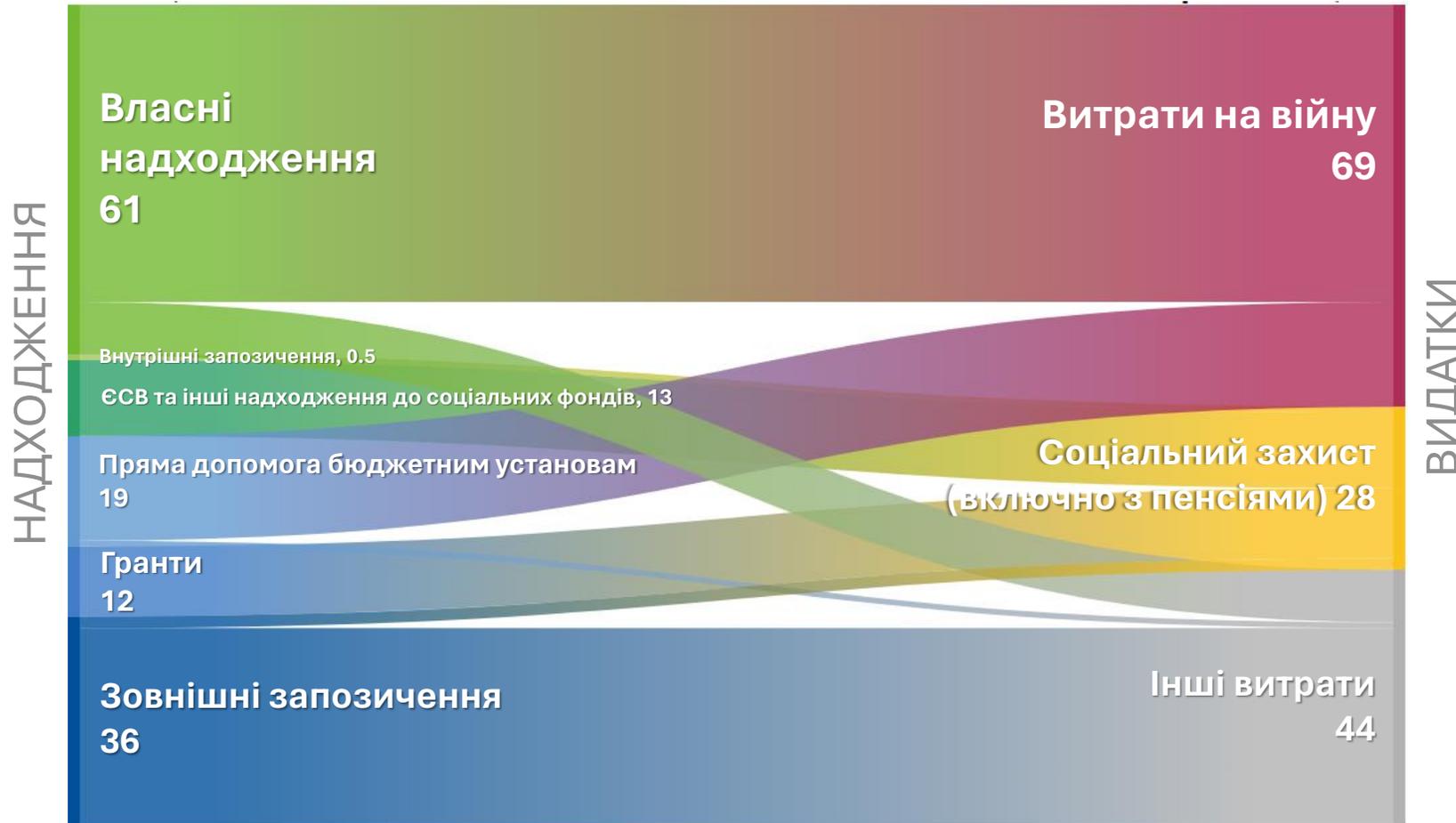
Джерела: OpenBudget, Міністерство фінансів, розрахунки ЦЕС

БЮДЖЕТ 2025

БЮДЖЕТ 2025: ПОЗИТИВНИЙ СЦЕНАРІЙ

Приблизний розподіл потоків бюджету загального державного управління у 2025 році:
позитивний сценарій, \$ млрд.

Прогнозні припущення:

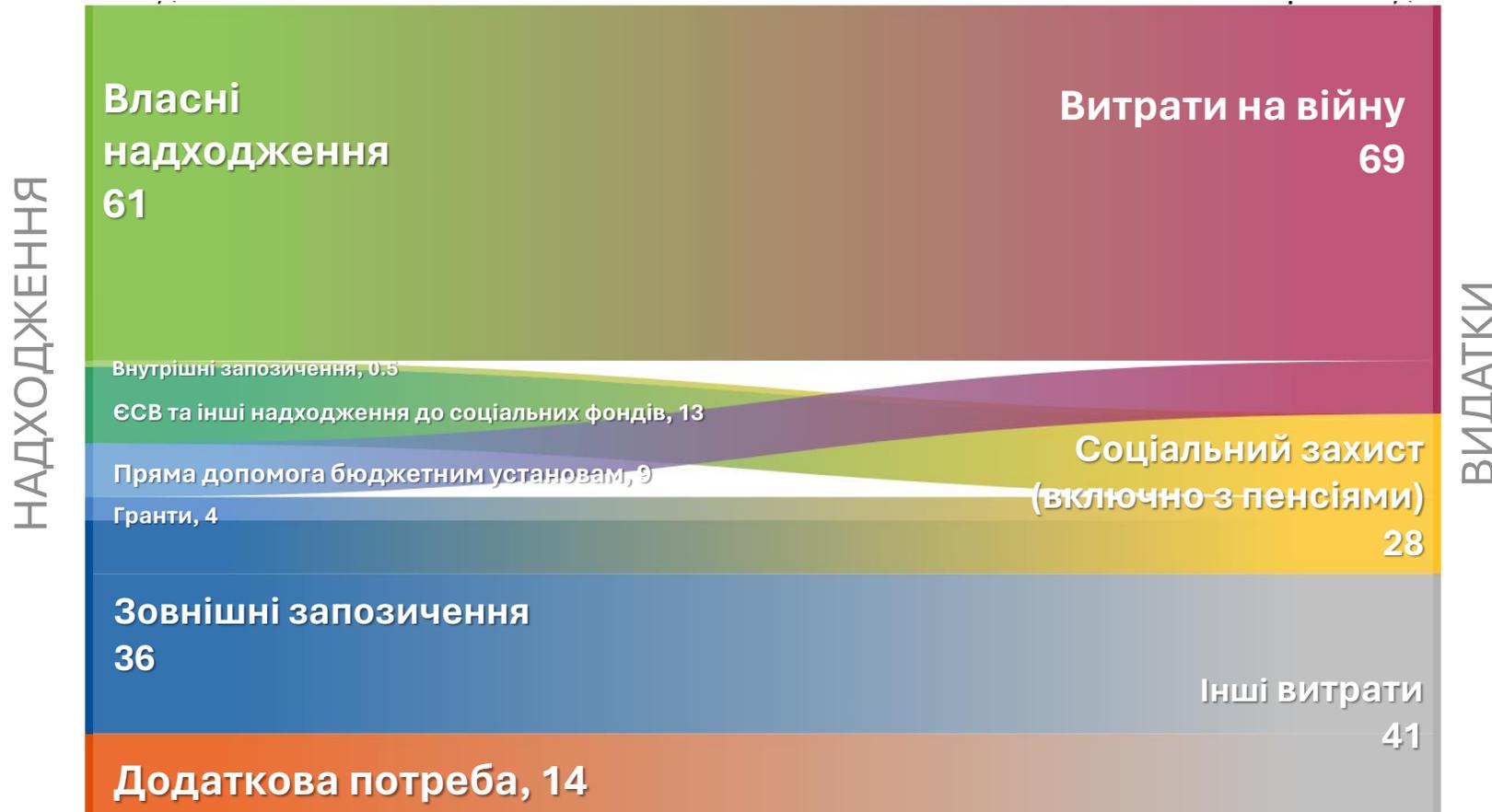
- Власні доходи та запозичення на плановому рівні;
- Видатки у 2025 році будуть на середньому рівні 2023-2024 років;
- Гранти у 2025 році будуть на середньому рівні 2023-2025 років;
- США продовжує надавати фінансову та військову допомогу;
- Оскільки за позитивного сценарію ми можемо мати профіцит джерел, ми збільшили інші видатки на цю суму.

*За середнім обмінним курсом 45 грн./\$1.

Джерела: OpenBudget, Міністерство фінансів, розрахунки ЦЕС

БЮДЖЕТ 2025: НЕГАТИВНИЙ СЦЕНАРІЙ

Бюджет сектору загального державного управління у 2025 році, негативний сценарій, \$ млрд

Прогнозні припущення:

- Власні доходи та запозичення на плановому рівні;
- Видатки у 2025 році будуть на середньому рівні 2023-2024 років;
- США припиняють будь-яку двосторонню підтримку, включаючи пряму військову, гуманітарну допомогу, гранти;
- Незважаючи на припинення військової підтримки з боку США, витрати на війну залишаються на тому ж рівні, що й за наявності військової підтримки з боку США.

*За середнім обмінним курсом 45 грн./\$1.

Джерела: OpenBudget, Міністерство фінансів, розрахунки ЦЕС